

سید محمد صالح

۱۵۰۴۱۳

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی استان مرکزی

«دانشکده پزشکی»

پایان نامه جهت دریافت درجه دکتری پزشکی

عنوان:

**بررسی میزان شیوع تریکوموناس واژینالیس در زنان
مراجعه کننده به کلینیک های تخصصی زنان - زایمان
ارژنگ در سال ۱۳۸۰**

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر محمدحسن دواهی

(دکترای تخصصی ایمونوپارازیتولوژی)

استاد مشاور:

سرکار خانم دکتر اشرف زهانی

(متخصص بیماریهای زنان و زایمان)

نگارش:

مریم السادات تشکر سجادی - زهرا حاجی لهینی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران

تیر ۸۱

۱۵۰۴۱۳

۱۳۸۹/۱۰/۲۲

پروردگارا:

ای هستی بخش وجود

مرا با نعمات بی‌کرانت، توان شکر نیست

ذره ذره وجودم

برای تو و نزدیک شدن به تو می‌تپد

الهی مرا مدد کن تا دانش اندکم

نه نردبانی باشد برای فزونی تکبر و غرور

نه ملقه‌ای برای اسارت

و نه دست مایه‌ای برای تجارت

تکیه‌گاهی باشد برای تجلیل از تو

و متوالی ساختن زندگی خود و دیگران.

🌸🌸 تقدیم به پدر و مادر عزیزم

به آنها که بهار موفقیت مرا با لحظه لحظه عمرشان پرداخته‌اند.
آنها که صبورانه مشوق تلاش‌هایم بودند و سبزی افتخار امروزم،
مرهون انتظار سبزشان است و سپیدی امروزم، مرهون برف
سپید عمرشان است.

به امید زندگی ام

همسرم

او که با نهایت عشق، صبورانه

تکیه گاهم بود...

زهرا

تقدیم بہ:

خواہر و برادر مہربانم

کہ عمق محبت پاکشان

مشوق گامہایم بوده است

زہرا

مع مع با نهایت احترام تقدیم به:

استاد ارجمند جناب آقای دکتر دولهی

که در تهیه این مجموعه، صمیمانه یار و یاور

ما بودند

مع مع با تشکر فراوان از:

سرکار خانم دکتر زمانی، سرکار خانم دکتر

مشهدی، آقای خزاعی و آقای سلطان محمد

فصل اول: کلیات

۲	۱-۱ مقدمه
۳	۱-۲ بیان مسئله
۳	۱-۳ اهداف مطالعه
۳	۱-۳-۱ هدف اصلی
۴	۱-۳-۲ اهداف اختصاصی
۵	۱-۴ سئوالات
۶	۱-۵ تک یاختگان (The protozoa)
۱۲	۱-۶ مورفولوژی و چرخه زندگی
۱۷	۱-۷ بیماری زایی
۱۹	۱-۸ اپیدمیولوژی
۲۳	۱-۹ علائم بالینی
۲۶	۱-۱۰ تشخیص
۳۰	۱-۱۱ درمان
۳۲	۱-۱۲ پیشگیری
۳۳	۱-۱۳ ایمنی در بیماریهای انگلی
۳۷	۱-۱۴ تعریف واژه‌ها
۴۰	۱-۱۵ اشکال

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل دوم: بررسی پژوهشهای قبلی

فصل سوم: روش مطالعه و متدولوژی

۵۰	۳-۱ نوع مطالعه
۵۰	۳-۲ روش نمونه‌گیری و حجم نمونه:
۵۰	۳-۳ مکان مطالعه:
۵۱	۳-۴ زمان مطالعه
۵۱	۳-۵ جمعیت مورد مطالعه:
۵۱	۳-۶ روش جمع‌آوری اطلاعات:
۵۲	۳-۷ متغیرها
۵۲	۳-۷-۱ تعریف متغیر
۵۶	۳-۷-۲ جدول متغیرها و تعاریف آنها
۵۷	۳-۸ جمع‌آوری نمونه‌ها:
۵۷	۳-۸-۱ wet smear
۵۸	۳-۸-۲ رنگامیزی گیمسا:

فصل چهارم: نتایج و یافته‌ها

۶۱	نتایج
----	-------

جداول

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

- جدول ۱-۴: جدول شیوع تریکوموناس واژینالیس در بین خانمهای مراجعه کننده به کلینیک‌های تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۰-۸۱ به تفکیک سن ۶۸
- جدول ۲-۴: جدول شیوع تریکوموناس واژینالیس در بین خانمهای مراجعه کننده به کلینیک‌های تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۰-۸۱ به تفکیک محل سکونت ۶۸
- جدول ۳-۴: جدول شیوع تریکوموناس واژینالیس در بین خانمهای مراجعه کننده به کلینیک‌های تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۰-۸۱ به تفکیک روشهای پیشگیری از بارداری ۶۸
- جدول ۴-۴: جدول شیوع تریکوموناس واژینالیس در بین خانمهای مراجعه کننده به کلینیک‌های تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۰-۸۱ به تفکیک تعداد فرزندان ۶۹
- جدول ۵-۴: جدول شیوع تریکوموناس واژینالیس در بین خانمهای مراجعه کننده به کلینیک‌های تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۰-۸۱ به تفکیک بهداشت فردی ۶۹
- جدول ۶-۴: جدول شیوع تریکوموناس واژینالیس در بین خانمهای مراجعه کننده به کلینیک‌های تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۰-۸۱ به تفکیک نوع حمام مورد استفاده ۶۹

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

- جدول ۴-۷: جدول شیوع تریکوموناس واژینالیس در بین خانمهای مراجعه کننده به
کلینیکهای تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۱-۸۰ به تفکیک
سابقه کورتاژ ۷۰
- جدول ۴-۸: جدول شیوع تریکوموناس واژینالیس در بین خانمهای مراجعه کننده به
کلینیکهای تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۱-۸۰ به تفکیک
سن ازدواج ۷۰
- جدول ۴-۹: جدول شیوع تریکوموناس واژینالیس در بین خانمهای مراجعه کننده به
کلینیکهای تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۱-۸۰ به تفکیک
علائم بالینی ۷۰
- جدول ۴-۱۰: جدول شیوع تریکوموناس واژینالیس در بین خانمهای مراجعه کننده به
کلینیکهای تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۱-۸۰ به تفکیک نوع رنگ دیس
شارژ آنها ۷۱
- جدول ۴-۱۱: جدول شیوع تریکوموناس واژینالیس در بین خانمهای مراجعه کننده به
کلینیکهای تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۱-۸۰ به تفکیک میزان PH واژن
آنها ۷۱
- جدول ۴-۱۲: جدول شیوع تریکوموناس واژینالیس در بین خانمهای مراجعه کننده به
کلینیکهای تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۱-۸۰ به تفکیک چگونگی
روشهای تشخیصی مورد استفاده ۷۱

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

نمودارها

- نمودار ۱-۴: نمودار توزیع فراوانی خانمهای مراجعه کننده به کلینیک های تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۰-۸۱ به تفکیک چگونگی *wet smear* ۷۲
- نمودار ۲-۴: نمودار شیوع تریکوموناس واژینالیس در بین خانمهای مراجعه کننده به کلینیک های تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۰-۸۱ به تفکیک سطح تحصیلات ۷۳
- نمودار ۳-۴: نمودار شیوع تریکوموناس واژینالیس در بین خانمهای مراجعه کننده به کلینیک های تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۰-۸۱ به تفکیک میزان درآمد خانواده ۷۳
- نمودار ۴-۴: نمودار شیوع تریکوموناس واژینالیس در بین خانمهای مراجعه کننده به کلینیک های تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۰-۸۱ به تفکیک سن ازدواج ۷۴
- نمودار ۵-۴: نمودار شیوع تریکوموناس واژینالیس در بین خانمهای مراجعه کننده به کلینیک های تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۰-۸۱ به تفکیک علائم بالینی ۷۴
- نمودار ۶-۴: نمودار شیوع تریکوموناس واژینالیس در بین خانمهای مراجعه کننده به کلینیک های تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۰-۸۱ به تفکیک وجود یا عدم وجود سرویسیت ۷۵

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

- نمودار ۷-۴: نمودار شیوع تریکوموناس واژینالیس در بین خانمهای مراجعه کننده به کلینیک‌های تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۱-۸۰ به تفکیک چگونگی دیس شارژ آنها ۷۵
- نمودار ۸-۴: نمودار توزیع فراوانی خانمهای مبتلا به تریکوموناس واژینالیس مراجعه کننده به کلینیک‌های تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۱-۸۰ به تفکیک چگونگی دیس شارژ آنها ۷۶
- نمودار ۹-۴: نمودار شیوع تریکوموناس واژینالیس مراجعه کننده به کلینیک‌های تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۸۱-۸۰ به تفکیک PH واژن آنها ۷۶

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

- بحث و نتیجه‌گیری ۷۸
- پیشنهادات ۸۷

فصل ششم: خلاصه فارسی و انگلیسی

- ۶-۱ خلاصه فارسی ۸۹
- ۶-۲ خلاصه انگلیسی ۹۲

فصل هفتم: منابع فارسی و انگلیسی ۱۰۱

پرسشنامه

فصل اول

کلیات و تعاریف

۱-۱ مقدمه

اهمیت آلودگی‌های انگلی در جهان و تأثیرات سوء آنها بر سلامت و امور اقتصادی و اجتماعی انسان‌ها بر اهل فن پوشیده نیست (۱).

در کشورهای غیر صنعتی و در حال توسعه، ریشه‌کنی و یا کنترل آلودگی‌های انگلی با موانع و مشکلات زیادی ناشی از شرایط جوی، طبیعی، محیطی، اجتماعی، سیاسی و فقرهای فرهنگی، علمی، تکنولوژی و امثال آن رو به رو است (۱).

فقر، کثرت و تراکم بیش از حد جمعیت، کمبود آب بهداشتی، پایین بودن سطح بهداشت، بی‌توجهی به خدمات پزشکی، کمبود خدمات بهداشت عامه، جنگ‌ها و مصائب طبیعی (سیل، زلزله و قحطی) از عوامل چشمگیری هستند که موجب اشاعه و حدت بیماری‌های عفونی و از آن جمله انگلی می‌شوند (۱).

تریکومونیاژیس تنها بیماری مقاربتی انگلی انسان ناشی از تک یاخته‌های تازکدار بنام تریکوموناس وازینالیس است که انتشار جهانی دارد و از شایع‌ترین بیماری‌های آمیزشی مشترک زن و مرد است که عمده مبتلایان را زنان تشکیل می‌دهد (۲).

بیماری در تمام نقاط دنیا وجود دارد اما میزان شیوع آن در جوامع مختلف متفاوت است. شیوع آلودگی در زنان، روسپی‌ها و اجتماعاتی که از سطح بهداشتی پائین برخوردار هستند بیشتر است و همچنین در زنان چندزا یا آنهائی که در سنین پائینتری ازدواج کرده‌اند شایعتر است. از نظر اپیدمیولوژیکی، ارگانسیم بیش از همه در افرادی یافت می‌شود که شریک جنسی متعدد دارند و مسائل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در درجه اهمیت بعدی قرار دارند (۱).

۲-۱ بیان مسئله

تریکومونیاژیس یکی از بیماریهای دستگاه ادراری - تناسلی است که هر ساله بیش از ۲۰۰ میلیون نفر را آلوده می‌کند. این بیماری پس از عفونت‌های باکتریال دومین عامل واژینیت و شایع‌ترین بیماری جنسی غیر ویروسی است. و تنها بیماری مقاربتی انگلی انسان است که انتشار جهانی دارد و عامل ۲۵-۲۰٪ ولوواژینیت در زنان است. از طرفی این بیماری هنوز هم یکی از مشکلات بهداشتی در جوامع بی بند و بار و نیز در جوامعی که از امکانات بهداشتی پایین برخوردار هستند می‌باشد (۲).

این بیماری در شرایط نامناسب محیطی و بهداشتی به خصوص در اجتماعات کانونی و متراکم بیشتر است و نقایص موجود در روشهای تشخیصی بویژه کمبود آگاهی و برنامه‌ریزی‌های بهداشتی و اپیدمیولوژیک در ایران از موجبات بقاء و توسعه این عفونت انگلی و اتلاف هزینه‌های تشخیص و درمانی می‌شود (۱).

۳-۱ اهداف مطالعه

۱-۳-۱ هدف اصلی

تعیین میزان شیوع تریکوموناس واژینالیس در خانم‌های مراجعه کننده به کلینیک‌های تخصصی زنان - زایمان دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۳۸۰ و عوامل دموگرافیک مؤثر بر آن.

۲-۳-۱ اهداف اختصاصی

۱- تعیین شیوع تریکوموناس واژینالیس در خانم‌های مراجعه کننده به کلینیک‌های تخصصی زنان - زایمان دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۳۸۰ به تفکیک زنان باردار و غیرباردار.

۲- تعیین شیوع تریکوموناس واژینالیس در خانم‌های مراجعه کننده به کلینیک‌های تخصصی زنان - زایمان دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۳۸۰ به تفکیک سطح اقتصادی خانواده

۳- تعیین شیوع تریکوموناس واژینالیس در خانم‌های مراجعه کننده به کلینیک‌های تخصصی زنان - زایمان دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۳۸۰ به تفکیک رعایت بهداشت فردی

۴- تعیین شیوع تریکوموناس واژینالیس در خانم‌های مراجعه کننده به کلینیک‌های تخصصی زنان - زایمان دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۳۸۰ به تفکیک محل سکونت (شهری - روستایی)

۵- تعیین شیوع تریکوموناس واژینالیس در خانم‌های مراجعه کننده به کلینیک‌های تخصصی زنان - زایمان دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۳۸۰ به تفکیک سن

۶- تعیین شیوع تریکوموناس واژینالیس در خانم‌های مراجعه کننده به کلینیک‌های تخصصی زنان - زایمان دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۳۸۰ به تفکیک سرویسیت

۷- تعیین شیوع تریکوموناس واژینالیس در خانم‌های مراجعه کننده به کلینیک‌های

تخصصی زنان - زایمان دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۳۸۰ به تفکیک میزان

تحصیلات

۸- تعیین شیوع تریکوموناس واژینالیس در خانم‌های مراجعه کننده به کلینیک‌های

تخصصی زنان - زایمان دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۳۸۰ به تفکیک PH و ازن

۴- ۱- سوالات

۱- شیوع تریکوموناس واژینالیس در خانم‌های مراجعه کننده به کلینیک‌های

تخصصی زنان - زایمان دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۳۸۰ به تفکیک زنان باردار و

غیرباردار چقدر است؟

۲- شیوع تریکوموناس واژینالیس در خانم‌های مراجعه کننده به کلینیک‌های

تخصصی زنان - زایمان دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۳۸۰ به تفکیک سطح

اقتصادی خانواده چقدر است؟

۳- شیوع تریکوموناس واژینالیس در خانم‌های مراجعه کننده به کلینیک‌های

تخصصی زنان - زایمان دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۳۸۰ به تفکیک رعایت

بهداشت فردی چقدر است؟

۴- شیوع تریکوموناس واژینالیس در خانم‌های مراجعه کننده به کلینیک‌های

تخصصی زنان - زایمان دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۳۸۰ به تفکیک محل سکونت

(شهری - روستائی) چقدر است؟

۵- شیوع تریکوموناس واژینالیس در خانم‌های مراجعه کننده به کلینیک‌های

تخصصی زنان - زایمان دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۳۸۰ به تفکیک سن
چقدر است؟

۶- شیوع تریکوموناس واژینالیس در خانم‌های مراجعه کننده به کلینیک‌های
تخصصی زنان - زایمان دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۳۸۰ به تفکیک وجود یا عدم
سرویسیت چقدر است؟

۷- شیوع تریکوموناس واژینالیس در خانم‌های مراجعه کننده به کلینیک‌های
تخصصی زنان - زایمان دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۳۸۰ به تفکیک میزان
تحصیلات چقدر است؟

۸- شیوع تریکوموناس واژینالیس در خانم‌های مراجعه کننده به کلینیک‌های
تخصصی زنان - زایمان دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۳۸۰ به تفکیک PH و وزن
چقدر است؟

۵- تک یاختگان (*The protozoa*)

موجوداتی تک سلولی هستند که انفرادی یا به شکل کلنی زندگی می‌کنند هر تک
یاخته یک واحد کامل است که قدرت انجام اعمال فیزیولوژیک را که در ارگانیسم‌های
عالی تر توسط سلولهای خاص انجام می‌شود دارد. بخش اعظم تک یاخته‌ها آزاد و برخی
زندگی انگلی دارند و خود را با شرایط بدن میزان تطبیق داده‌اند (۳).

اعمال حیاتی تک یاخته توسط پروتوپلاسم صورت می‌گیرد که از دو بخش

نوکلئوپلاسم و سیتوپلاسم تشکیل می‌شود. سیتوپلاسم اغلب شامل یک لایه نازک خارجی (اکتوپلاسم) و بخش حجیم داخلی و (آندوپلاسم) است (۳).

اکتوپلاسم در حرکت. جذب مواد غذایی، دفع، تنفس و حفاظت از ارگانسیم نقش دارد ارگانهای حرکتی که از طویل شدن اکتوپلاسم حاصل می‌گردند تحت عناوین پای کاذب، مژک، تازک یا پرده موج نامیده می‌شوند (۳).

غذا ممکن است از هر نقطه‌ای از سیتوپلاسم به داخل سلول کشیده شده یا در ناحیه بخصوصی جذب شود. در برخی گونه‌ها منطقه خاصی به نام *Peristome* وجود دارد که از طریق آن غذا به طور مستقیم به داخل سیتوستوم و سپس از طریق یک شبه لوله (سیتوفارنکس) در آندوپلاسم وارد می‌شود. تک یا حته‌های اینفوزوریا (*Infusoria*)، ماستیگوفورا (*Mastigophora*) و اسپروزورآ (*sporozoa*) یک غشاء سلولنی دارند در حالی که در سارکودینا (*Sarcodina*) به استثنای کیست‌های مقاوم آن تنها یک پوشش اکتوپلاستیک وجود دارد (۳).

آندوپلاسم گرانولر در امر تغذیه جاندار دخالت دارد و از آنجا که محتوی هسته است با تکثیر آن نیز ارتباط دارد. ممکن است حاوی واکوئلهای غذایی، اجسام خارجی، واکوئلهای انقباضی و اجسام کروماتید باشد. عمل واکوئلهای انقباضی در تنظیم فشار اسمزی و دفع مواد زاید است (۳).

در ماستیگوفورا ممکن است یک کیتوپلاست حاوی دو قسمت (جسم پارابازال و بلغاروپلاست) موجود باشد که تازک از آن سرچشمه می‌گیرد هسته نقش اساسی در برقراری